

Podkmeň: Kôrovce (Crustacea)

- vodné živočíchy, článkované telo, končatiny dvojvetvové, postupne sa menili, špecializovali
- **telo: hlavohruď a bruško**, chitínózny pancier, zvliekanie
- **hlavohruď** – dva páry tykadiel, hryzadlá a dva páry čelústí, 1 – 3 páry čelústnych nožičiek na spracovanie potravy, 1 pár klepiet, 4 páry kráčavých nôh
- **bruško** – nohy prispôsobené na nosenie vajíčok, kopulačné orgány
- **statocysta** – rovnovážny orgán v blízkosti tykadiel
- **zložené oči** často na stopkách, pri niektorých larvách naupliové oko
- **dýchajú žiabrami**
- **priamy aj nepriamy vývin cez larvu nauplius alebo zoeu**
- rozdeľujú sa na nižšie a vyššie kôrovce
- **nižšie**: jedince veľkosti do 1 cm, sú súčasťou zooplanktónu (**dafnie, cyklopy, lastúrnice, žiabronôžky, veslonôžky**)
- **vyššie**: majú na hlavohrudi 5 párov končatín, prvý pár často zakončený klepetami (**rak riečny, kraby, homáre, langusty**)

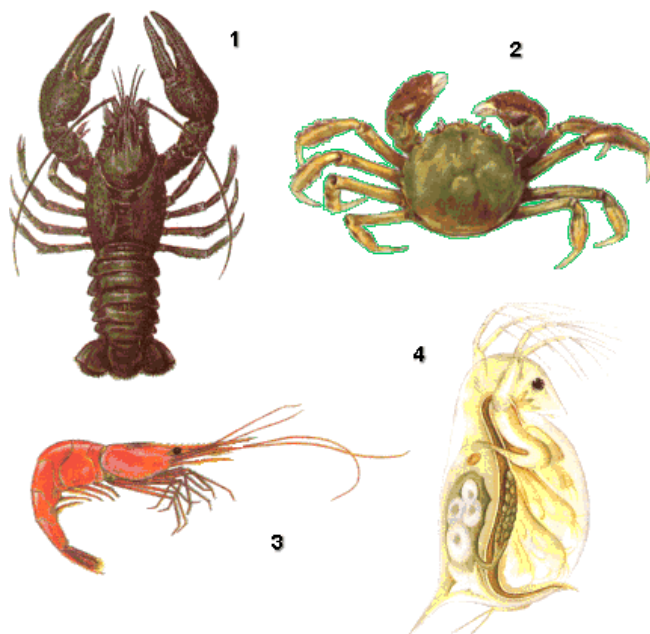
Rak riečny (*Astacus astacus*) patrí do radu desaťnožcov (Decapoda). Je dlhý 100-200 mm. Povrch tela mu pokrýva chitín prestúpený uhličitanom vápenatým, ktorý tvorí vonkajšiu kosť a na hrudnej strane chrbtovej časti je pevne prichytený. Pancier na bočných stranách jedinec dokáže uzavrieť a vytvára žiabrovú dutinu so žiabrami. Tento pancier rak raz za čas vymieňa a vtedy "rastie skokom". Na hlave má 2 páry tykadiel a oči na stopkách. Na udržiavanie rovnováhy a registrovanie polohy mu slúži statocysta. Je oddeleného pohlavia, vývoj je priamy. Rak sa živí vodnými živočíchmi i rastlinami.

Dafnie (*Daphnia*) sú veľmi malé kôrovce (0,25-10 mm). Majú oválne, z bokov sploštené telo. Sú súčasťou vodného planktónu a tvoria dôležitú zložku potravy rýb.

Jediným u nás žijúcim krabom je **krab riečny (*Eriocheir sinensis*)**. Je dlhý asi 7 cm. Klepetá má husto ochlpené. V noci vychádza na suchú zem. V období rozmnožovania sa vracia do mora, mláďatá zasa putujú z mora do riek. V strednej Európe žije v rieke Labe.

Krevety vedľa na rozdiel od rakov a krabov nielen loziť po dne, ale aj plávať. Majú z bokov sploštené telo a dlhé článkované bruško. Plávajú pomocou nôh, v nebezpečenstve uskakujú dozadu mocným mávnutím zadočka, alebo sa zahrabávajú do dna. Krevety sú obľúbenou potravinou.

Ďalšími predstaviteľmi kôrovcov sú napr. krivák obyčajný (*Rivulogammarus fossarum*), cyklop obyčajný (*Cyclops strenuus*), žiabronôžka panónska (*Pristicephalus carnuntanus*).

Obr. Kôrovce
1 rak riečny, 2 krab čierny, 3 kreveta boreálna, 4 dafnia obyčajná

4. Podkmeň: Viacnôžky (Myriapoda)

- telo: hlava a bruško

Trieda: Stonôžky (Chilopoda)

- na každom článku jeden pár končatín, telo ploské
- jedové žľazy, sú dravé
- zástupca: **Stonôžka obyčajná** (*Lithobius forficatus*) má ploché gaštanovohnedé telo s dĺžkou 20-35 mm. Patrí medzi hojne rozšírené druhy strednej Európy vyskytujúce sa od nížin až do horských oblastí. Je dravá. Potravu tvorí rozličný hmyz, pavúky a pod. Samičky vláčia vajíčka jednotlivo so sebou.

Trieda: Mnohonôžky (Diplopoda)

- zástupca: **Mnohonôžka zemná** – bylinožravá

Na priereze majú valcovité telo, ktoré býva spravidla pancierované (v pokožke je hrubá vrstva CaCO_3). Hlava je okrúhla s pomerne krátkymi hryzadlami a so skupinou jednoduchých očiek. Články tvoriace trup sú zdvojené, a preto každý článok nesie dva páry končatín a dva páry stigmat. Vyústenie pohlavných ústrojov je v prednej časti tela. Sú oddeleného pohlavia, vývoj prebieha cez larvu. Mnohonôžky patria k významným tvorcom humusu. Ich potravou sú najmä tlejúce rastlinné materiály. Niektoré druhy sú škodcami kultúrnych rastlín.

Obr. Mnohonôžka